

RAPORT: Finansowe DNA Polek i Polaków 2020

Część 3

Dlaczego omijamy zyski, które są na wyciągnięcie ręki?

Raport powstał przy współpracy z: analizy^{pl}

 Santander

Statystyczny Polak unika ryzyka

Polacy preferują bezpieczne sposoby zarządzania nadwyżkami finansowymi. Na koniec 2019 roku depozyty, czyli wszelkiego rodzaju lokaty i konta oszczędnościowe, stanowiły aż 72% aktywów finansowych gospodarstw domowych. Natomiast według danych Europejskiego Banku Centralnego (EBC) średnia europejska była dwukrotnie niższa (37%). Z kolei w funduszach emerytalnych Polacy posiadali jedynie 11% swoich aktywów (średnia dla Europy to aż 26%), a w funduszach inwestycyjnych i akcjach – 12% (średnia to 15%)¹.

Inflacja zjada zysk z nieruchomości

Nieruchomości to zdaniem Polaków potencjalnie najbardziej zyskowne inwestycje. Aż 65% badanych uważa, że mogą przynieść wysokie albo bardzo wysokie zyski i jednocześnie aż 22% badanych rozważa inwestycję na tym rynku w ciągu najbliższych 12 miesięcy. I to przekonanie nie zmienia się od lat.

65% Polaków uważa, że **najbardziej zyskowne są inwestycje w nieruchomości**

A jak wygląda ich zyskowność w rzeczywistości? Z danych Narodowego Banku Polskiego (NBP) o zmianie cen transakcyjnych lokali mieszkalnych na rynku wtórnym w 10 największych miastach w Polsce wynika, że w ciągu ostatnich 10 lat (do II kw. 2020 roku) ceny te wzrosły o 36,6%, co daje 3,2% średniorocznie². O atrakcyjności inwestycyjnej nieruchomości decyduje także możliwość najmu. Tu dane NBP pokazują, że ceny transakcyjne nieruchomości i najmu potrafią się dynamicznie zmieniać, co również przekłada się na opłacalność najmu. Stosunkowo niewielkie spadki cen nieruchomości po kryzysie lat 2008-2009 utrwały ich obraz jako inwestycji bezpiecznej i zyskowej, choć dane wskazują, że w kilkuletniej perspektywie zyski są zbliżone do tych z lokat bankowych.

Inwestując w nieruchomości, warto jednak pamiętać o kilku ryzykach:

- ich ceny wcale nie muszą stale rosnąć (od I kw. 2011 roku do pierwszego kw. 2013 roku średnie ceny spadły o prawie 10%), mogą się pojawić problemy ze znalezieniem najemców,

- w przeciwieństwie do finansowych inwestycji w przypadku nieruchomości należy pamiętać o wydłużonym czasie potrzebnym na wyjście z tego typu inwestycji,
- mają też jedną wadę trudną do przeskoczenia dla wielu inwestorów – wysoki próg wejścia.

Polacy majątek najchętniej trzymaliby w skarbcu

Na kolejnych miejscach pod względem potencjalnie wysokiej stopy zwrotu – zdaniem Polaków – znalazły się inne aktywa materialne, jak złoto, diamenty i dzieła sztuki. Za zyskowne lub bardzo zyskowne uznała je około połowa respondentów.

Okolo **50%** Polaków uważa za zyskowne aktywa materialne tj.: **złoto, diamenty i dzieła sztuki**

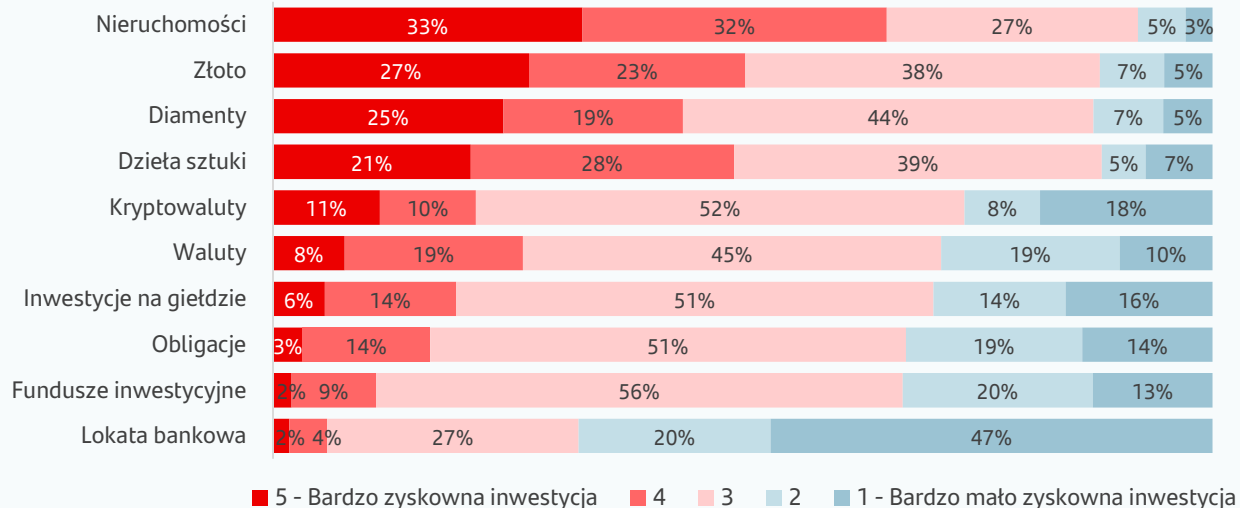
Na postrzeganie wysokiej zyskowności złota może wpływać wzrost cen, który ma miejsce od 2015 roku, a zwłaszcza w ciągu ostatnich 2 lat. W tym czasie cena złotego kruszcu wzrosła o ponad 65% z okolic 1 200 dolarów za uncję do ponad 2 000 dolarów w tym roku. Po ostatniej korekcie kurs stabilizuje się w okolicach 1 900 dolarów. Wygląda na to, że inwestorzy zapomnieli o bessie na tym rynku, która miała miejsce w latach 2011–2015. Metale szlachetne są postrzegane jako zabezpieczenie realnej wartości oszczędności w czasach wysokiej inflacji, a także jako zabezpieczenie w trudniejszych czasach.

Przywiązanie do inwestowania w aktywa materialne w przypadku osób starszych może wywodzić się jeszcze z czasów PRL, a potem okresu transformacji, gdy okazało się, że wiele form oszczędzania, jak na przykład książeczki mieszkaniowe, okazało się bezwartościowe.

Młodzi lubią bardzo zaryzykować

Zaraz za inwestycjami o charakterze materialnym, jako najbardziej zyskowne zostały uznane inwestycje w waluty (27% wskazań) oraz kryptowaluty (aż 21% respondentów). Kryptowaluty są szczególnie dobrze postrzegane wśród osób w wieku 18-29 lat – aż 79% z nich uznało tę klasę aktywów za inwestycję z dużym zyskiem. W dodatku 21% osób w tym wieku rozważyła jej zakup w ciągu najbliższych 12 miesięcy.

Jaka jest wg Pana/Pani najbardziej zyskowna forma inwestycji?

Liczebność próby badawczej = 1002

Obligacje ceni 17% Polaków

17% Polaków uważa inwestycje w obligacje za źródło wysokich lub bardzo wysokich zysków. Co ciekawe, indeks obligacji skarbowych notowanych na giełdzie za ostatnie 10 lat przyniósł łączną stopę zwrotu przekraczającą 58%, co daje średniorocznie 4,7%³. Pomimo że ten okres był bardzo dobry do inwestowania w obligacje, Polacy traktują je nadal jako inwestycje o niskim ryzyku, ale i niskich stopach zwrotu (33% wskazań). Niskie stopy procentowe, z którymi mamy do czynienia obecnie, mogą ich utwierdzać w tym przekonaniu.

Giełda amerykańska lepsza niż GPW

Słaba koniunktura na warszawskiej giełdzie w ostatniej dekadzie i wspomnienia bessy z lat 2007–2009 nadal mają wpływ na postrzeganie atrakcyjności inwestycji giełdowych. Pomimo tego co piąty Polak kojarzy inwestycje w akcje z wysokimi zyskami. W ostatnich 10 latach na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych (GPW) całkiem dobrze radziły sobie średnie spółki – indeks je grupujący mWIG40 zyskał 34%. Natomiast fakt, że rynek akcji może przynieść bardzo atrakcyjne stopy zwrotu, udowadniają np. giełdy amerykańskie. Główny indeks S&P 500 zyskał w ciągu ostatnich 10 lat (do września 2020 r.) ponad 190%, a indeks spółek technologicznych Nasdaq – ponad 370%. W efekcie inwestycje w te akcje dały wyższą średnioroczną stopę zwrotu niż rynek nieruchomości.

Zwrot ku funduszom?

Fundusze inwestycyjne ma obecnie zaledwie 6% Polaków. Niemal dwukrotnie więcej badanych – 11% – uznają tę formę lokowania nadwyżek za zyskowną, a co trzeci ankietowany jest odmiennego zdania. Zatem wiedza Polaków na temat funduszy inwestycyjnych najczęściej pochodzi z zastyszanych opinii i nie jest poparta doświadczeniem z tym produktem. Warto też zaznaczyć, że większość badanych formułuje swoje oceny na podstawie danych z polskiego rynku akcji, a rzadziej na doświadczeniach własnych, które zazwyczaj nie są najlepsze. Tymczasem na przestrzeni ostatnich 10 lat fundusze inwestujące w akcje spółek wzrostowych, ale również inwestujące w globalne portfele akcji miały bardzo atrakcyjne stopy zwrotu. Indeks MSCI World⁴ w tym czasie zyskiwał średniorocznie prawie 10,5%, podczas gdy indeks MSCI Emerging Markets⁵ przyniósł średniorocznie tylko 2,8%. Warto jednak pamiętać, że na rynkach akcji również występuje cykliczność i nadchodząca dekada może być znacznie lepsza dla rynków wschodzących, w tym dla rynku polskiego.

Od kilku lat nowe środki płyną głównie do funduszy obligacji, czyli tych o relatywnie niskim ryzyku, ale obecnie o niewysokim potencjale stóp zwrotu. Zaburzenie tego scenariusza nastąpiło w marcu tego roku, gdy pod wpływem paniki inwestorzy umorzyli jednostki funduszy o wartości 20 miliardów złotych. Był to kolejny przykład, że emocje są złym

doradcą, bo średnie stopy zwrotu wszystkich segmentów funduszy (poza akcjami tureckimi) od końca marca do końca października były dodatnie.

Od maja tego roku mamy napływy netto do funduszy, które do września przekroczyły 13 mld złotych. Większość pieniędzy trafiło do funduszy dłużnych, ale przy tak niskich stopach procentowych można oczekiwać napływu kapitału również do funduszy akcji.

Na korzyść funduszy przemawia szeroka oferta. Wśród nich możemy znaleźć nie tylko produkty o wysokim poziomie bezpieczeństwa (dłużne), ale i akcyjne oferujące możliwość uzyskania wysokich wyników, mieszane – łączące te dwie klasy aktywów, surowcowe, a także inwestujące w inne alternatywne instrumenty (jak np. nieruchomości czy wierzytelności).

Niskie stopy procentowe zmieniają warunki oszczędzania

Jako najmniej zyskowne zostały uznane lokaty bankowe, które większości badanych kojarzą się z niskim zyskiem (tak wskazało dwie trzecie z nich). To oznacza, że tegoroczne obniżki stawek procentowych lokat – wywołane trzykrotnym cięciem stopy procentowej przez Radę Polityki Pieniężnej – zostały zauważone przez Polaków. Z danych Narodowego Banku Polskiego (NBP) wynika, że średnie oprocentowanie depozytów do 2 lat spadło z poziomu 4,1% pod koniec 2010 roku do 0,7% w sierpniu 2020 roku. Tak nisko oprocentowane lokaty nie pozwolą na choćby

utrzymanie realnej wartości naszych oszczędności, przy stosunkowo wysokiej inflacji (ok. 3%). Przy prawie zerowych stopach procentowych i nadpłynności sektora bankowego nie należy też oczekiwać zmiany tej sytuacji zbyt szybko.

Koronawirus namieszał w portfelach

Pandemia wywołała pewne zmiany w inwestowaniu pieniędzy. Z badania wynika, że w największym stopniu dotknęły one lokat, nieruchomości i walut. W przypadku nieruchomości obserwujemy stosunkowo największy wzrost wartości inwestycji w czasie pandemii (aż 9% osób posiadających oszczędności), jednocześnie 2% zmniejszyło swoje zaangażowanie. Natomiast w przypadku lokat 11% ankietowanych wskazało, że wartość ich inwestycji uległa zmniejszeniu, natomiast 3% zwiększyło swoje zaangażowanie. Niewielki odsetek badanych (5%) podniósł wartość swoich inwestycji w waluty. Nieznacznie zwiększyła się skala inwestycji w złoto i kryptowaluty.

Co Polacy zamierzają zrobić z oszczędnościami w najbliższym czasie?

W naszym badaniu zapytaliśmy też respondentów, gdzie zamierzają ulokować swoje środki w perspektywie najbliższego roku. Najwięcej osób (22% zapytanych) zamierza w perspektywie najbliższego roku ulokować swoje środki, inwestując w nieruchomości. Zainteresowaniem cieszą się także lokaty bankowe (14%) oraz złoto/kruszcze (11%).

Komentarz eksperta

Majątek Polaków rośnie z roku na roku. Dzięki coraz wyższej kwocie oszczędności dysponują oni także potencjalnie coraz większymi możliwościami lokowania swoich pieniędzy. Okazuje się jednak, że polski styl oszczędzania jest odmienny od wzorców z krajów Europy Zachodniej. Na koniec 2019 roku depozyty stanowiły niemal $\frac{3}{4}$ (72%) aktywów finansowych gospodarstw domowych, podczas gdy według danych EBC średnia europejska była dwukrotnie niższa (37%). Nasze decyzje dotyczące lokowania oszczędności są podyktowane przede wszystkim poszukiwaniem pełnego bezpieczeństwa, nawet jeśli zysk nie przekracza poziomu inflacji. Wybieramy te sposoby lokowania nadwyżek, które wydają się być obciążone jak najniższym ryzykiem. Z tego wynika przywiązanie do materialnych aktywów jak złoto czy nieruchomości – choć dla tych ostatnich średnioroczny zysk w ostatnich 10 latach jest zbliżony do obecnego poziomu inflacji.

Monika Szlosek

Lider Obszaru
Oszczędności i Inwestycje
Santander Bank Polska S.A.

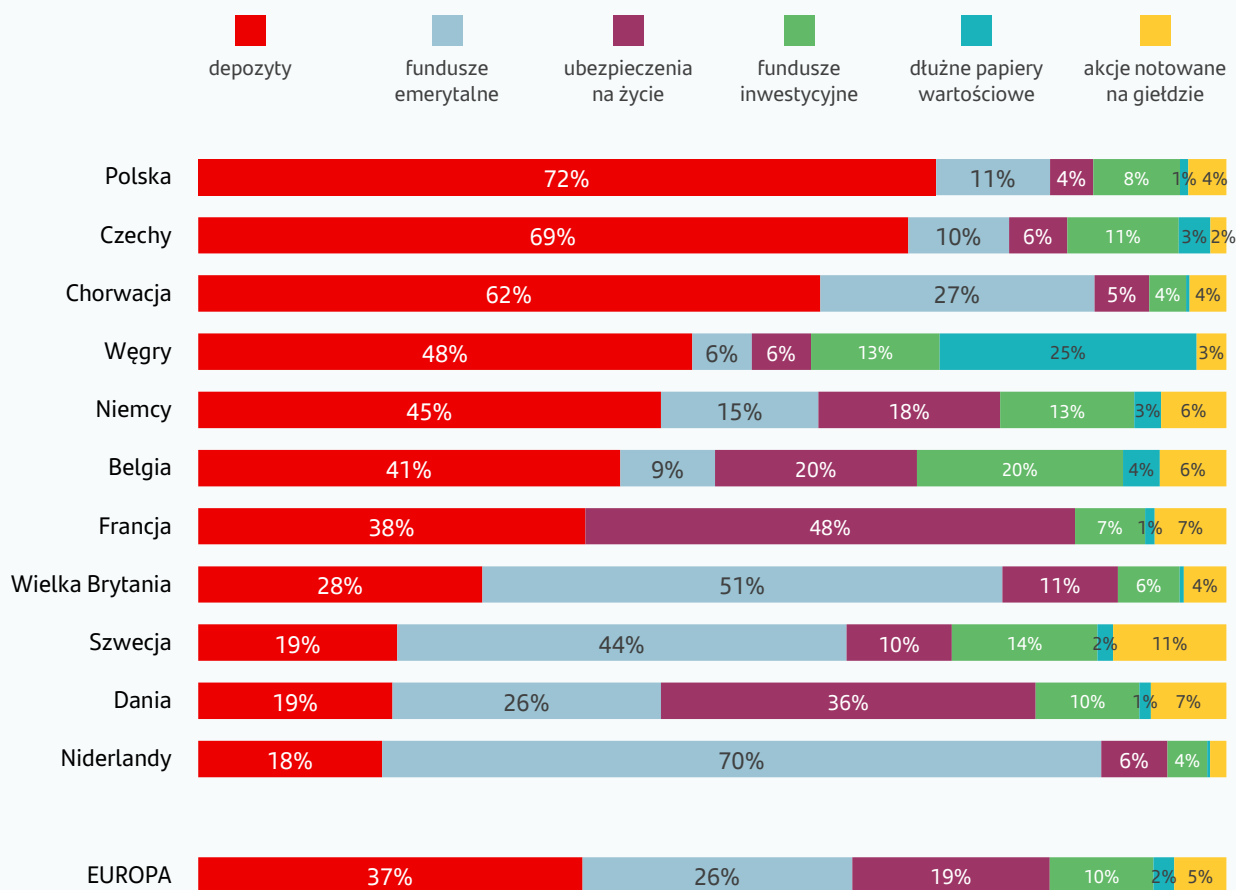
Polacy cenią bezpieczeństwo bankowych depozytów

Polacy preferują bezpieczne sposoby zarządzania nadwyżkami finansowymi - wolą nisko oprocentowaną lokatę niż instrumenty obciążone jakimkolwiek ryzykiem inwestycyjnym, jak akcje czy fundusze inwestycyjne.

Na koniec 2019 roku depozyty stanowiły aż 72% aktywów finansowych gospodarstw domowych, podczas gdy średnia europejska wynosiła jedynie 37%. Wyższy udział lokat w aktywach posiadali jedynie mieszkańcy Grecji i Cypru. Wysoki udział depozytów jest charakterystyczny także dla krajów byłego Bloku Wschodniego.

W krajach Europy Zachodniej udział innych niż depozyty aktywów finansowych jest mocno zróżnicowany. Zależy on na przykład od rozwoju rynku funduszy emerytalnych, co widać na przykładzie Wielkiej Brytanii i Niderlandów (w których udział funduszy emerytalnych przekracza 50% aktywów finansowych). Najmniejszy udział w aktywach Europejczyków mają akcje – średnio 5% (najwięcej w krajach skandynawskich – po kilkanaście procent) oraz obligacje – średnio 2% (z wyjątkiem Węgry – aż 25%).

Udział aktywów finansowych znajdujących się w posiadaniu europejskich gospodarstw domowych w 2019 r.

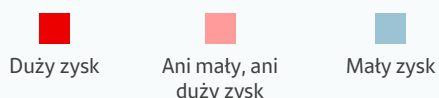

Źródło: Analizy Online na podstawie danych ECB oraz EFAMA

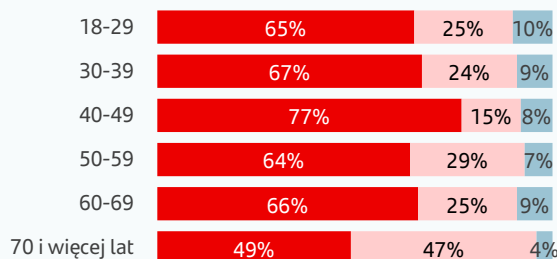

Różnimy się w postrzeganiu atrakcyjności różnych klas aktywów

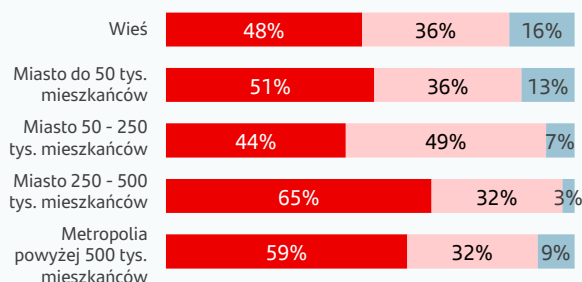
Formy inwestycji vs zmienne demograficzne

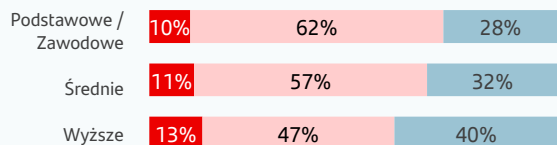
Nieruchomości a wiek

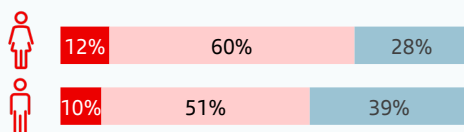
Złoto a wielkość miejscowości

Fundusze inwestycyjne a wykształcenie

Fundusze inwestycyjne a płeć

Liczebność próby badawczej = 1002

Na tle 10 analizowanych form inwestycji najwięcej osób wskazało, że **nieruchomości są bardzo zyskową inwestycją** (65% badanych), a grupą najsilniej przekonaną o dużych zyskach z tej klasy aktywów są osoby w wieku 40-49 lat (77% wskazań w tej grupie). Co ciekawe, o atrakcyjności inwestycji w nieruchomości nieco bardziej są przekonane kobiety (68%) niż mężczyźni (63% z nich).

Kolejne typy inwestycji uznane przez Polaków za zyskowe to **złoto, diamenty i dzieła sztuki** (około połowy respondentów).

Inwestycje w **złoto** wydają się bardzo atrakcyjne dla mieszkańców dużych (63%) i największych miast (59%) oraz dla osób o najwyższych dochodach, przekraczających 8 tys. zł (70% w tej grupie).

Znacznie mniej osób uznaje za zyskowe inwestycje w **waluty** (27%), **kryptowaluty** (21%), oraz **inwestycje na giełdzie** (20%). W tej ostatniej grupie uwagę zwraca fakt, że przekonanie o zyskowości tej klasy aktywów z wiekiem maleje. Za najbardziej zyskowe uważają je badani w wieku 18-29 lat – 30% z nich, a za najmniej – w wieku powyżej 70 lat – tylko 6% z nich.

Na kolejnym miejscu znalazły się **obligacje** (17% wskazań), które wyprzedziły fundusze inwestycyjne. Co ciekawe tu przekonanie o możliwości uzyskania wysokich zysków w niewielkim stopniu zależy od płci czy wielkości miejscowości. Za to wyższy potencjał widzą w nich osoby z wyższym wykształceniem (20% w tej grupie).

Fundusze inwestycyjne zostały uznane za zyskową klasę aktywów przez 11% badanych, przy czym 33% ma przeciwnie zdanie (28% kobiet i aż 39% mężczyzn). O niskiej zyskowości są przekonane także osoby z wyższym wykształceniem – aż 40%.

Postrzeganie stóp zwrotu wynika ze słabości polskiego rynku akcji

Oto zestawienie przedstawiające roczne stopy zwrotu z różnych klas aktywów. Ma ono na celu ukazanie zmian w trendach rynkowych.

Na postrzeganie możliwości wysokich zysków wśród Polaków wpływa sytuacja na naszej giełdzie, która w ostatnich latach nie była najlepsza. Tymczasem w tym okresie można było sporo zyskać, inwestując czy to na amerykańskiej giełdzie (głównie w spółki

technologiczne zgrupowane w indeksie Nasdaq), w złoto czy polskie obligacje skarbowe.

Warto jednak zwrócić uwagę, że na przecięcie dekad gotówka dawała możliwości zarobienia kilku procent, przede wszystkim dzięki lokatom. To zniechęcało do podejmowania ryzyka, a dziś takich możliwości już nie ma.

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	1H '20
Złoto 29,6%	Złoto 10,2%	akcje PL 26,2%	NASDAQ 38,3%	NASDAQ 13,4%	NASDAQ 5,7%	akcje PL 11,4%	EM 37,3%	obligacje PL 4,6%	NASDAQ 35,2%	Złoto 18,2%
EM 18,9%	obligacje PL 5,8%	EM 18,2%	DM 26,7%	obligacje PL 9,3%	Gotówka 1,5%	EM 11,2%	NASDAQ 28,2%	Gotówka 1,5%	DM 27,7%	NASDAQ 12,1%
akcje PL 18,8%	Gotówka 4,2%	NASDAQ 15,9%	akcje PL 8,1%	DM 4,9%	obligacje PL 1,5%	Złoto 8,6%	akcje PL 23,2%	Złoto -2,1%	Złoto 18,9%	obligacje PL 5,1%
NASDAQ 16,9%	NASDAQ -1,8%	DM 15,8%	Gotówka 2,9%	Gotówka 2,3%	DM -0,9%	DM 7,5%	DM 22,4%	NASDAQ -3,9%	EM 18,4%	Gotówka 0,4%
DM 11,8%	DM -5,5%	obligacje PL 12,6%	obligacje PL 1,9%	akcje PL 0,3%	akcje PL -9,6%	NASDAQ 7,5%	Złoto 13,7%	DM -8,7%	obligacje PL 3,8%	DM -5,8%
obligacje PL 6,5%	EM -18,4%	Złoto 7,0%	EM -2,6%	Złoto -1,6%	Złoto -10,4%	Gotówka 1,4%	obligacje PL 4,7%	akcje PL -9,5%	Gotówka 1,5%	EM -9,8%
Gotówka 3,5%	akcje PL -20,8%	Gotówka 4,6%	Złoto -28,2%	EM -2,2%	EM -14,9%	obligacje PL 0,4%	Gotówka 1,5%	EM -14,6%	akcje PL 0,2%	akcje PL -14,3%
EM – MSCI Emerging Markets Index (USD)	DM – MSCI World Index (USD)	indeks Nasdaq (USD)	akcje PL – WIG (PLN)	obligacje PL – indeks IROS (PLN)	Złoto – COMEX (G.C.F)	Gotówka – WIBID 1M				

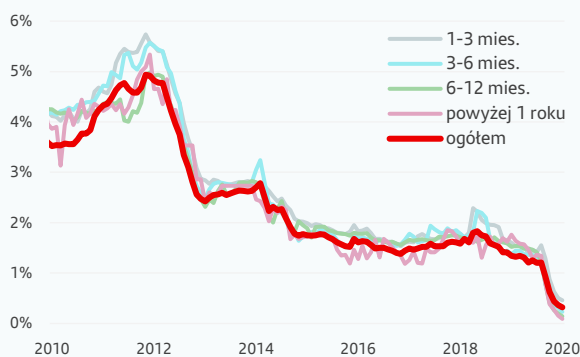
Źródło: Analizy Online, MSCI, stoocq

Warunki bezpiecznego lokowania pieniędzy zmieniły się od marca

Spadek oprocentowania bankowych lokat, ale również spadek rentowności obligacji skarbowych, mocno utrudnił uzyskiwanie stóp zwrotu przekraczających poziom inflacji z inwestycji w te klasy aktywów.

Jak dotychczas, nie przełożyło się to jeszcze na zdecydowaną zmianę decyzji inwestycyjnych Polaków, czyli akceptacji bardziej ryzykownych form inwestowania, z zyskiem przekraczającym poziom inflacji. Środowisko niskich stóp procentowych pozostanie z nami na dłużej. Otwartym pozostaje zatem pytanie, czy przyniesie to zmiany preferencji Polaków w sposobie lokowania nadwyżek w kolejnych latach.

Średnie oprocentowanie depozytów gospodarstw domowych

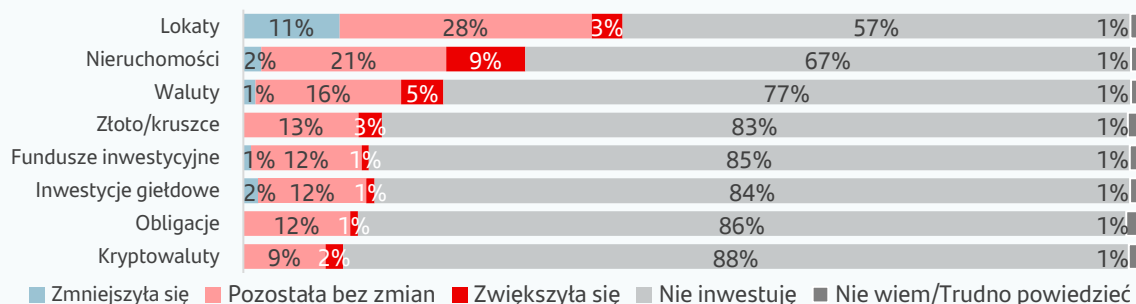
Źródło: Analizy Online na podstawie danych NBP

Koronawirus namieszał w portfelach

Pandemia wywołała pewne zmiany w inwestowaniu pieniędzy. W największym stopniu dotknęły one lokat, nieruchomości i walut. W przypadku **nieruchomości** aż 9% osób posiadających oszczędności zwiększyło wartość inwestycji w czasie pandemii, a 3% zmniejszyło swoje zaangażowanie.

W przypadku **lokat** 11% ankietowanych wskazało, że wartość ich inwestycji uległa zmniejszeniu, 28% osób nie dokonało zmian, natomiast 3% zwiększyło swoje zaangażowanie finansowe w lokaty. Niewielki odsetek badanych (5%) podniósł wartość swoich inwestycji w **waluty**. Nieznacznie zwiększyła się skala inwestycji w złoto i kryptowaluty.

Czy obecnie zmieniła się wartość Pana/Pani inwestycji w porównaniu do czasu przed pandemią?

Liczebność próby badawczej = 628

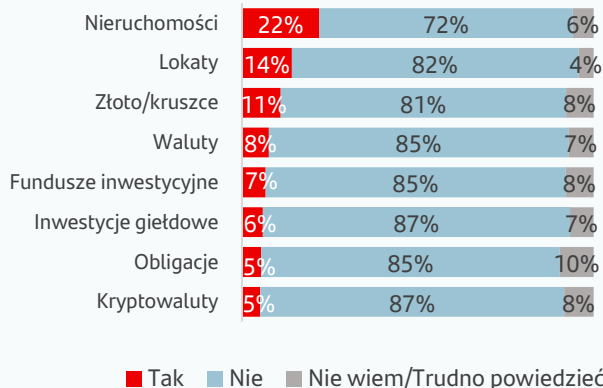
Jakie plany inwestycyjne mają Polacy na najbliższe 12 miesięcy

Wśród ujętych w badaniu sposobów lokowania oszczędności najczęściej wybierana jest inwestycja w nieruchomości – aż 22% osób posiadających oszczędności zamierza ulokować w ten sposób swoje środki w perspektywie najbliższego roku. Częściej takiej odpowiedzi udzielali mężczyźni (27% z nich) niż kobiety (17%), a także osoby z wyższymi dochodami.

Na kolejnych pozycjach znalazły się: lokaty (14%), złoto/kruszcze (11%) oraz waluty. W fundusze inwestycyjne zamierza zainwestować 7% osób posiadających oszczędności.

Najmniej osób zamierza zainwestować pieniądze w kryptowaluty i obligacje – po 5% zapytanych.

Czy w perspektywie najbliższego roku rozważa Pan / Pani ulokowanie swoich oszczędności w:

Liczebność próby badawczej = 628

Przypisy:

1. Za: EFAMA, Household Participation in Capital Markets, Assessing The Current State And Measuring Future Progress, 2020
2. NBP, Baza cen nieruchomości mieszkaniowych (III kw. 2006 - II kw. 2020) (XLS)
3. Analizy Online
4. MSCI World Index - globalny indeks akcyjny MSCI, obejmujący wyniki akcji spółek o dużej i średniej kapitalizacji 23 krajów
5. MSCI Emerging Markets (EM) Index - indeks akcji rynków wschodzących obejmujący 26 krajów

Nota metodologiczna badania:

Czas realizacji: Wrzesień 2020 r.

Jednostka badania: Piętnoletni mieszkańcy Polski

Wielkość próby: N=1002; błąd oszacowania 3%, próg ufności 0,95

Miejsce badania: Badanie ogólnopolskie

Technika badawcza: Badanie zrealizowane metodą telefonicznych standaryzowanych wywiadów kwestionariuszowych wspomaganym komputerowo (CATI) Badanie wykonał Instytut Badań Społecznych i Rynkowych IBRiS.

Raport powstał przy współpracy z firmą analityczną Analizy Online SA.

Pozostałe części raportu:

Do tej pory ukazały się:

Już wkrótce:

Santander Bank Polska S.A.
al. Jana Pawła II 17
00-854 Warszawa